

EL LLENGUATGE

A gratcient

A *gratcient* és una locució adverbial que no forma part del nostre llenguatge heretat —volem dir, de qui signa aquestes línies—, sinó que l'hem adquirida a través de la llengua escrita.

I això ens permet de suposar que molts dels qui tenen coneixements de l'existència i del significat d'aquesta locució es troben en la mateixa circumstància. És segurament a causa d'això que no tots els qui coneixen la seva existència estenen aquest coneixement al del seu significat, cosa que és especialment greu quan es decideixen a usar-la.

Segons el Diccionari Fabra *a gratcient* significa «amb intenció», «no sense voler»; és a dir, *deliberadament*. El mot principal d'aquesta locució és clarament un mot compost format per l'aglutinació dels dos mots simples *grat* i *cient*. El segon d'aquests mots, *cient*, és avui molt poc usat, i el Fabra no el recull sinó en la locució prepositiva *a cient de*. La Gran Enciclopèdia, en canvi, encara el recull, com a mot usat antigament com a adjectiu, significat «conexedor», i com a substantiu, significat «consciència, coneixença certa». L'únic ús modern que en coneixem és el que en fa Pere Quart en la seva cèlebre i celebrada *Tirallonga dels monosíl·labs*, de la qual, curiosament, és l'únic mot bisíl·lab, i si bé hi apareix tractat com un monosíl·lab, no dubtem que el poeta ho féu a *cient de* la seva condició sil·làbica, com una llicència poètica. El mateix mot apareix en la composició de l'adverbi *cientment*, «amb plena coneixença», i del mot *dretcient*, usat en la locu-

ció *a dretcient*, del mateix significat que *a gratcient*. Notem que aquest significat té en català una expressió múltiple.

A les formes indicades cal afegir encara, si mes no, *a posta*, *a dretes*, *expres* i *expressament*.

Abans d'afirmar que en un text determinat la locució *a gratcient* és usada amb un significat que no és el que li correspon —el que hem indicat— caldria saber, és clar, quina és la idea que volia comunicar l'autor. Però el context permet d'endevinar més d'un cop la imperfecta coneixença que es té d'aquesta locució.

En l'elogi que hom fa de les obres d'altri, de les seves bones accions, n'hi ha que diuen que les ha fet *a gratcient*, cosa que sembla òbvia, i cal, per tant, suposar que més aviat volen dir *de bon grat*, *de cor*, o bé *generosament*, *a mans plenes*, o qui sap si totes dues coses alhora.

Albert Jané